

5. Дедова И.Н. Инновационный ресурс развития отрасли / И.Н. Дедова, И.В. Бессонов // Железнодорожный транспорт. – 2007. – № 11. – С. 57-59.
6. Воловельська І.В. Вибір оптимальної інноваційної стратегії підприємств основних фондів Укрзалізниці: дис. ... канд. екон. наук / І.В. Воловельська. – Х 2008. – 202 с.
7. Синікова О.М. Планування інноваційної діяльності на підприємствах основних фондів Укрзалізниці: дис. канд. екон. наук / О.М. Синікова. – Х., 2011. – 275 с.
8. Стасишен М. Інноваційні проблеми економічного розвитку залізниць України / М. Стасишен, О. Ярмолицька // Економіст. – 2012. – № 11. – С. 43-46.
9. Закон України «Про пріоритетні напрями Інноваційної діяльності в Україні» від 8 вересня 2011 р. № 3716-6 // «Урядовий кур'єр» від 8.10.2011 р., № 186, с. 21.
10. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Шумпетер Й. – М., 1982. – С. 180, 369.
11. Головченко Т.М. Інноваційний розвиток як основний напрямок забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Т.М. Головченко, Б.В. Рябошапка // Економічний простір: збірник наукових праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2009. – № 7. – С. 60-66.
12. Кірдіна О.Г. Методологічні аспекти інвестиційно-інноваційного розвитку залізничного комплексу України: [монографія]. / О.Г. Кірдіна. – Х.: УкрДАЗТ, 2011. – С. 311-312.
13. Офіційний сайт Державного комітету статистики України: www.ukrstat.gov.ua/.

Бельтюков Е. А.
Мачинская М. А.

Одесский национальный политехнический университет

ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ ПРОДУКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОСНОВНЫХ ФОНДОВ НА ПРЕДПРИЯТИИ

Резюме

В статье раскрыты проблемы модернизации и реструктуризации основных фондов, в частности дефектоскопных, ремонтных и грузовых вагонов железнодорожного транспорта, ремонтного отделения Укрзалізниця Одесской дистанции пути № 1. Визначены роли и задачи инновационного развития железнодорожного транспорта на современном этапе рыночных отношений. Проанализированы причины возникновения такой ситуации. И, как результат, предложены пути решения этих проблем с помощью лизинга и ускоренной амортизации, а также изменения и дополнения в соответствующие законодательные акты Украины.

Ключевые слова: основные фонды, железнодорожный транспорт, инновации, инновационные подходы, Укрзалізниця, эффективность.

Beltiukov E. A.
Machinska M. O.

Odessa National Polytechnic University

INNOVATIVE APPROACHES OF THE PRODUCTIVE USE OF ENTERPRISES MAIN ASSETS

Summary

The article deals with the problems of modernization and restructuring of assets, including defectoscopy, repair of freight cars and railway transport, repair department UZ Odessa distance lines № 1. Defined roles and tasks of innovative development of rail transport at the present stage of market relations. Analyzes the causes of this situation. And as a result, proposed solutions to these problems through leasing and accelerated depreciation, and amendments to the relevant legislation of Ukraine.

Keywords: fixed assets, rail transport, innovation, innovative approaches, Railways, yeffektyvnost.

УДК 330.1:658

Мужеляк М. М.

Національний університет «Львівська політехніка»

РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Досліджено сутність програм з корпоративної соціальної відповідальності підприємств. Запропоновано власне визначення даного поняття. Визначено структуру програм з КСВ та її основні характерні ознаки.
Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, управління корпоративною соціальною відповідальністю, інструменти КСВ, програма з КСВ, машинобудівне підприємство.

Постановка проблеми. Аналізування показників діяльності машинобудівних підприємств дозволяє зробити висновок про низький рівень їх корпоративної соціальної відповідальності (далі – КСВ). Спричинено це відсутністю єдиного підходу

до розуміння КСВ, малим досвідом провадження соціально відповідальної діяльності, недостатністю фінансових ресурсів для реалізації окремих заходів з КСВ тощо. Організаційною перешкодою при цьому є відсутність на машинобудівних

підприємствах спеціально створених відділів чи спеціалізованого персоналу, які б виконували функції управління соціально відповідальною діяльністю. Натомість такий досвід мають, наприклад, металургійні, енергетичні та торгівельні підприємства. Зокрема, у ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» створено керуючий комітет з корпоративної відповідальності, у ДТЕК – працює менеджер зі сталого розвитку, а у МЕТРО Кеш енд Кері Україна – фахівець з корпоративної соціальної відповідальності та спонсорства і начальниця управління корпоративних комунікацій. Постійна та системна робота працівників даних підприємств, націлена на врахування потреб та інтересів груп заінтересованих сторін, сприяє розробленню та реалізації окремих соціально відповідальних заходів. Так, наприклад, ДТЕК у 2014 році інвестував у соціально-трудові, економічні, екологічні та суспільні проекти 2,8 млрд грн.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та прикладні засади реалізації корпоративної соціальної відповідальності активно обговорюються у колі вітчизняних науковців впродовж останніх 20 років. Зокрема, питання управління КСВ підприємств розглядали Т.Р. Антошко, Д.О. Баюра, О.П. Гоголю, Л.А. Грицина, О.В. Козирева, І.П. Кудінова, Ю. Саєнко, О.В. Степанова, М.І. Сухотеріна, В.М. Шаповал та багато інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Розроблені дослідниками механізми формування та реалізації корпоративної соціальної відповідальності підприємств дозволяють виділити їх мету, завдання, функції, окремі складові та етапи. Описується також сукупність інструментів, у числі яких так звана програма з КСВ. Вважаємо, що власне така програма покликана покращити планування соціально відповідальної діяльності машинобудівних підприємств та забезпечити зростання рівня їх КСВ. Проте до сьогодні немає сформованого ані єдиного підходу до розуміння змісту програм підприємств з КСВ, ані послідовності їх формування, що і обумовило вибір об'єкта дослідження.

Мета статті. Головною метою є визначення сутності програм машинобудівних підприємств з корпоративної соціальної відповідальності. Це обумовлює необхідність виконання таких завдань: проаналізувати існуючі теоретичні підходи до визначення сутності цього поняття; визначити ознаки програм з КСВ як інструменту системи управління соціально відповідальною діяльністю машинобудівного підприємства; виділити окремі структурні частини таких програм.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи зміст програм підприємств з КСВ, варто взяти до уваги те, що окремі дослідники (О.П. Гоголю, І.П. Кудінова, В.М. Шаповал, Н.М. Градюк, А.І. Іващенко) найчастіше ототожнюють дане поняття з «соціальною програмою» та «корпоративною соціальною програмою». Вважаємо, що використання «соціальної програми» не є доречним, адже уже назва звучить її зміст до одного напрямку КСВ – соціального. Так, наприклад, російські дослідники під соціальними програмами підприємств розуміють узгоджені за ресурсами, виконавцями та строками здійснення комплекс заходів, що забезпечує ефективне вирішення внутрішніх корпоративних соціальних завдань (внутрішня соціальна програма компанії) або зовнішніх соціальних проблем території (зовнішня соціальна програма компанії) [1].

Варто відзначити, що складність дослідження полягає також у тому, що більшість авторів

зрідка подають свої власні визначення, а у своїх працях здебільшого вказують лише на місце та роль програм з КСВ у соціально відповідальній діяльності підприємства, або говорять про окремі її елементи та типи. Отож, беручи до уваги нечисленні підходи до визначення змісту досліджуваної категорії, доходимо висновку, що найбільш повною є позиція О.П. Гоголю, яка під корпоративною соціальною програмою розуміє «добровільно здійснювану компанією діяльність з охорони природи, розвитку персоналу, створення сприятливих умов праці, підтримки місцевої громади, добродійну діяльність і добросовісну ділову практику, пов'язану з місією і стратегією розвитку бізнесу, і таку, що носить системний характер» [2, с. 19].

Немає чіткого визначення поняття «програма з КСВ» і в зарубіжних наукових працях. Так, зокрема, вважаємо, що сформульоване Д.Дж. Вудом ще у 1991 році твердження про те, що програми з КСВ є одним із типів результатів соціально відповідальної діяльності підприємства, які використовуються ним для реагування на потреби та інтереси зацікавлених сторін [3, с. 709], є неточним та неповним, оскільки програма – це, перш за все, інструмент, який сприяє ефективному плануванню та здійсненню соціально відповідальної діяльності підприємства, результати якої власне і залежать від змістовності такої програми.

Також дещо неконкретизованим є підхід М. Тюмея, який вважає, що програми з КСВ формують ті компанії, метою яких є інвестування коштів у соціально важливі, на їх думку, заходи, або ті компанії, які прагнуть задовольнити особливі потреби заінтересованих осіб [4, с. 67].

Отож, виходячи з вищевикладеного, з метою формулювання власного визначення досліджуваного терміну пропонується розглядати окремо дві складові «програми» та «корпоративна соціальна відповідальність». Нагадаємо, що під КСВ запропоновано розуміти добровільне врахування при здійсненні господарської діяльності потреб та інтересів внутрішніх та зовнішніх груп заінтересованих сторін, що базується на принципах прозорості і відкритості, обґрунтованості і комплексності, інтегрованості і системності та передбачає використання сукупності інструментів з метою досягнення сталого розвитку. Відповідно виконання поставленого завдання зводиться до визначення змісту терміну «програма» та її адаптування до змісту сформованого визначення КСВ.

Зважаючи на те, що програми широко використовують у різноманітних сферах діяльності (управлінській, фінансово-господарській, техніко-технологічній, навчально-виховній тощо), різні автори надають різного змістового навантаження даному поняттю. Окрім того, варто відзначити, що у науковій літературі часто поруч із поняттям «програма» використовують такі терміни, як «план» чи «проект», які хоча і є близькими за змістом, проте є незалежними категоріями із характерними лише для них ознаками.

Однією з причин такої підміни понять є те, що базові визначення, які подає тлумачний словник, є фактично тотожні: «програма» (наперед продуманий план будь-якої діяльності) [5, с. 966], «проект» (задуманий план дій, задум, намір) [5, с. 970], план (задум, проект, що передбачає перебіг, розвиток будь-чого) [5, с. 793]. Отже, з'ясувати зміст поняття «програма» пропонується в тому числі і шляхом її порівняння із «проектом» та «планом».

Систематизувавши підходи авторів до визначення досліджуваних термінів, погоджуємося із

Л.Й. Топоровською, яка вважає, що програму, проект та план поєднує задекларований суб'єктом господарської діяльності намір про певні дії, які будуть реалізовані протягом наперед визначеного терміну. При цьому ключова відмінність між ними – це ієрархія таких намірів [6].

Застосовуючи загальні принципи наукового пізнання і враховуючи у проведеному дослідженні позиції таких науковців, як Р. Бургелман, С. Макур, Ю. Бажал, В. Василенко, Т. Гончаренко, О. Волков, Н. Краснокутська, С. Ілляшенко, О. Кузьміна, Н. Чухрайта ін., дослідник Л.Й. Топоровська уточнення ієрархії вказаних понять здійснила з позиції дедукції. В результаті на найнижчому рівні ієрархії автор розмістила проект, а на найвищому програму [6]. Проте вважаємо, що більш обґрунтованою є така послідовність: проект – програма – план, підтвердження чому є наступні результати досліджень (табл. 1).

Таблиця 1
Визначення понять «програма», «проект» та «план»*

Автор	Визначення поняття
Н. Моїсєєв	План є подальшим розвитком програми. Остання ж є деяким цілеспрямованим, але відносно загальним, недеталізованим набором дій.
А. Аганбегян	Програма – це «більш детальний плановий документ і відрізняється від плану тим, що вказує не тільки, в якому обсязі, але й яким чином провадити діяльність»
О. Макарова	Програма відрізняється від плану тим, що програма мала бути зорієнтована на певну крупномасштабну ціль, яка мала міжвідомчий або міжгалузевий характер, а план орієнтований на відомство або організацію і складається з програм, в яких бере участь дане відомство.
В.А. Вісяцев	Проект – «тимчасова інноваційна системна дія, для виконання якої можуть знадобитися фінансові, матеріальні, трудові ресурси з обмеженими можливостями їхнього одержання й певним ризиком у досягненні його мети – оригінального продукту у вигляді нового товару або послуги»
В.А. Рач	Проект є тимчасовою діяльністю для створення цінності завдяки унікальним властивостям продукту проекту в рамках досягнення місії соціально-економічної системи.
Б.А. Райзберг, Е.П. Голубков, Л.С. Пекарський	Програма – це «об'єднаний єдиною метою і віднесений до певних строків комплекс взаємопов'язаних завдань та заходів соціального, економічного, наукового, технічного, організаційного характеру, спрямованих на розв'язання цих завдань, з визначенням необхідних ресурсів та їх джерел».
Я.Д. Макух	Проект – це елемент, фрагмент, етап у виконанні певних програм, самодостатнього управлінського рішення соціального, господарського, фінансового характеру

* Складено автором на основі [7; 8; 9; 10; 11; 12; 13]

Беручи до уваги наведені Н. Моїсєєвим [7], А. Аганбегяном [8, с. 126], О. Макаровою [9] визначення термінів «програма» та «план», напрошується висновок про те, що більш загальним є план. А це ще раз підтверджує, що план посідає найвищий рівень ієрархії. Виходячи з вищенаведених визначень проекту (В.А. Вісяцева [10, с. 7-8], В.А. Рача [11]) та програми (Б.А. Райзберг, Е.П. Голубков, Л.С. Пекарський [12]), впливає, що відмінність між проектом та програмою полягає у кількості завдань, які вирішуватимуться. Зокрема, в проекті в центрі – єдине завдання, а програма об'єднує декілька і їх

кількість залежить від поставлених мети та цілей. Таким чином, порівнюючи зміст програми та проекту, більш загальною є програма, що стверджує також і Я.Д. Макух [13].

Чіткі позиції проекту та програми у системі менеджменту визначено також у керівництві з проектного та програмного менеджменту Р2М (рис. 1) [14].

Рис. 1. Взаємозв'язок між проектами та програмами у системі менеджменту підприємства

Зокрема, у даному керівництві мова йде про те, що в результаті здійснення діяльності, що визначається внутрішніми бізнес-процесами підприємства, та залежить від зовнішніх факторів, які, формуючи попит в умовах невизначеності, впливають на стан розвитку галузі, підприємства формують окремі проекти. При цьому такі проекти сприяють вирішенню лише окремих проблем, а не досягненню загальної мети діяльності підприємства. Відповідно згідно з Р2М проект – це інструмент управління, який націлений на досягнення певного (конкретного) завдання протягом чітко визначеного проміжку часу при сформованих обставинах та обмежених ресурсах. Своєю чергою програма є поєднанням декількох проектів з метою досягнення поставленої єдиної спільної мети. Натомість програма – це, власне, той інструмент управління, який дозволяє знайти способи вирішення складних проблем шляхом виконання більш конкретизованих завдань в межах окремо розроблених проектів, які будуть інтегровані до єдиної спільної мети [14].

Таким чином, проект можна визначити як: 1) «комплекс взаємопов'язаних заходів, розроблених для досягнення певних цілей протягом певного часу при встановлених ресурсних обмеженнях» [15]; 2) унікальну діяльність, яка має початок і закінчення в часі, спрямовану на досягнення раніше визначених результатів, створення певного, унікального продукту або послуги при заданих обмеженнях у ресурсах і термінах, а також вимогами з якості і прийнятному рівню ризику [14].

При цьому від «програми» проект відрізняється більшою структурованістю, обов'язковою визначеністю відносно термінів початку та закінчення (програма може мати початок і не мати терміну закінчення, наприклад постійно діюча програма соціального страхування або житлових субсидій), обмеженістю ресурсів (як правило обсяг ресурсів визначається на проект в цілому, з розбивкою на окремі етапи та види робіт). Проект на відміну від

програми також, як правило, має вищий рівень інноваційності [16].

Відповідно, найбільш загальними характеристиками програм є: єдність мети та обумовлених нею завдань і заходів; забезпечення останніх ресурсами (фінансовими, трудовими, технічними, інформаційними); визначеність строків виконання; комплексність завдань та їх розв'язання.

Отже, під програмою з корпоративної соціальної відповідальності (далі – програма з КСВ) машинобудівного підприємства пропонується розуміти сукупність соціально-трудова, економічних, екологічних та суспільних проектів, які здатні задовольнити найбільш істотні потреби та інтереси груп заінтересованих сторін та об'єднані єдиною метою – досягнення сталого розвитку шляхом удосконалення організації та проведення соціально відповідальної діяльності підприємства.

Виходячи зі змісту програм машинобудівних підприємств з КСВ, можна виділити такі її характерні ознаки:

- програма має чітко визначену мету, цілі та завдання, які встановлюються на основі найбільш істотних потреб та інтересів груп заінтересованих сторін, що тим самим обумовлює її комплексність;
- програма містить різну кількість проектів, що залежить від переліку запланованих на звітний період заходів;
- програма передбачає визначення суб'єктів, які виконуватимуть окремі проекти, контролюватимуть хід їх виконання та звітування про досягнуті результати;
- обґрунтованість, що передбачає визначення найбільш істотних потреб та інтересів груп заінтересованих сторін та шляхів їх досягнення;
- необхідність ресурсного забезпечення, адже виконання кожного запланованого заходу потребує залучення фінансових, трудових та матеріальних ресурсів;
- можливість оцінювання отриманих результатів реалізованих заходів;
- інтегрованість, яка визначається відповідністю змісту окремих проектів стратегії КСВ.

Програми з КСВ машинобудівного підприємства можуть бути власними, тоді її суб'єктом виступає лише підприємство, так і спільними, коли до реалізації проектів залучаються сторонні, як прибуткові, так і неприбуткові вітчизняні чи іноземні підприємства, установи чи організації, органи влади, місцеві спільноти та ін.

Зміст програми з КСВ підприємства розкривається також через функції, які вона виконує, та

структуру. Так, базовою функцією, яку виконує програма з КСВ машинобудівного підприємства, є планування його соціально відповідальної діяльності. Окрім того, має місце також: по-перше, розподільча функція, яка полягає в обґрунтуванні розподілу власних та залучених ресурсів між проектами програми, по-друге, контролююча, що передбачає контроль за ходом реалізації проектів програми та ефективністю використання ресурсів.

За формою програма з КСВ являє собою внутрішній документ, який містить не лише обґрунтування доцільності чи загальної характеристики сукупності проектів, але й послідовність етапів їх реалізації у встановлений термін за участю чітко визначених виконавців та ресурсним забезпеченням. Таким чином, у структурі програми з КСВ пропонується виділяти наступні чотири розділи:

- вступну частину, що містить результати аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. Її метою є виявлення сильних та слабких сторін соціально відповідальної діяльності підприємства, а також ранжування потреб та інтересів усіх груп заінтересованих сторін за рівнем їх істотності;
- цільову частину, в якій вказуються мета, цілі та завдання програми;
- організаційну частину, яка містить детальний опис послідовності проведення запланованих проектів;
- заключну частину, яка передбачає планування змін показників діяльності підприємства в результаті впровадження проектів.

Висновки і пропозиції. Отже, програми з КСВ машинобудівних підприємств – це інструмент управління їх соціально відповідальною діяльністю, який дозволяє:

- враховувати інтереси і внутрішніх, і зовнішніх груп заінтересованих сторін;
- планувати виконання найбільш істотних заходів у кожному із періодів формування програми;
- ефективно розподіляти ресурси в процесі реалізації окремих проектів та контролювати доцільність їх використання;
- чітко визначити та розмежувати обов'язки виконавців окремих заходів;
- поступово підвищувати рівень КСВ підприємства.

Іншими словами програма з КСВ може стати ефективним інструментом управління соціально відповідальною діяльністю машинобудівних підприємств, проте для цього необхідно розробити механізм її формування, що і є метою подальших досліджень.

Список літератури:

1. Коновалова Л.Н., Корсаков М.И., Якимец В.Н. Управление социальными программами компании. / Под ред. Литовченко С.Е. – М.: Ассоциация менеджеров, 2003. – 152 с.
2. Гоголя О.П., Кудінова І.П. Соціальна відповідальність бізнесу: монографія / Гоголя О.П., Кудінова І.П. – Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2011. – 176 с.
3. Wood, D.J. (1991). Corporate social performance revisited. *Academy of Management Review*, 16, (4), 691-718.
4. Tumaу M. / Why Corporate Social Responsibility: A New Concept In The 21st Century. *Успетим ve Ekonomi* 16/2 (2009) 63-72.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. – 1087 с.
6. Топоровська Л.Й. Сутність інноваційної програми та її місце в інноваційному процесі машинобудівного підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/670/1/102.pdf>.
7. Моисеев Н.Н. Управленческо-програмный подход // *Экономика и организация производства*. – 1974. – № 1. – С. 27.
8. Аганбегян А.Г. и др. Опыт программно-целевого управления предприятиями / Под ред. А.Г. Аганбегяна, В.Д. Речина. – М.: Экономика, 1989. – 254 с.
9. Макарова О.В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки / О.В. Макарова. – К.: Ліра, 2004. – 235 с.
10. Вісящев В.А. Наукові засади передпроектних досліджень і обґрунтувань: [моногр.] / В.А. Вісящев. – Севастополь: Вебер, 2003. – 440 с.
11. Рач В.А. Управління проектами: практичні аспекти реалізації стратегій регіонального розвитку: [навч. посіб.] / В.А. Рач, О.В. Россюанська, О.М. Медведева; за ред. В.А. Рача. – К.: «К.І.С.», 2010. – 276 с.

12. Райзберг Б.А. и др. Системный подход в перспективном планировании / Райзберг Б.А., Голубков Е.П., Пекарский Л.С. – М.: Экономика, 1975. – 269 с.
13. Макух Я.Д. Термінологічні рівні поняття «проект» / Я.Д. Макух // Глобалізація та управління проектами у XXI столітті: матеріали наук.-практ. конф., м. Львів, 9-10 жовт. 2003 р. – Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2003. – С. 35-37.
14. A Guidebook of Project & Program Management for Enterprise Innovation (Summary Translation) November 2001 Revision 1. August 2002. – Project Management Professionals Certification Center (PMCC) – 99 p.
15. Оцінка проектів: посіб. для громадських організацій. – Х.: БФ «Громадські ініціативи», 2002. – 57 с.
16. Макарова О.В. Державні соціальні програми: теоретичні аспекти, методика розробки та оцінки / О. В. Макарова. – К.: Ліра, 2004. – 235 с.

Мужеляк М. М.

Национальный университет «Львовская политехника»

РАЗВИТИЕ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Резюме

Исследована сущность программ с корпоративной социальной ответственности предприятий. Предложено собственное определение этой экономической категории. Определена структура программ с КСО и ее главные характеристики.

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность, управление корпоративной социальной ответственностью, инструменты КСО, программа с КСО, машиностроительное предприятие.

Muzhelyak M. M.

Lviv Polytechnic National University

DEVELOPMENT OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF ENGINEERING ENTERPRISES IN MODERN CONDITIONS

Summary

The gist of engineering enterprises' programs of corporate social responsibility was investigated. It was also proposed own definition of CSR program. It is defined the structure of CSR programs and described its main characteristics.

Keywords: corporate social responsibility, system of CSR management, CSR instruments, CSR program, engineering enterprise.

УДК 65.01:519.8

Нагірна М. Я.

Національний університет «Львівська політехніка»

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ІНДИКАТОРІВ ЕТІОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У статті досліджено та систематизовано основні економічні індикатори для етіологічної діагностики експортно-імпоротної діяльності підприємств. Проаналізовано літературні джерела щодо індикаторної бази системи діагностики експортної та імпоротної діяльності. Також наведено принципи добору ключових економічних індикаторів для етіологічної діагностики експортно-імпоротної діяльності підприємств на основі аналізування економічних праць стосовно принципів добору таких індикаторів для економічної діагностики.

Ключові слова: етіологічна діагностика, економічна діагностика, економічні індикатори, принципи добору економічних індикаторів, експортно-імпортна діяльність.

Постановка проблеми. На сучасному етапі для забезпечення конкурентоспроможності своєї продукції підприємствам необхідно мати змогу вчасно та влучно реагувати на зміни середовища функціонування. З метою випередження деструктивних змін та стимулювання майбутніх конструктивних зрушень управлінському апарату необхідно володіти об'єктивною інформаційною базою щодо ймовірних особливостей функціонування підприємства у перспективі. Забезпечити себе таким інформаційним масивом можливо за допомогою здійснення процедури етіологічної діагностики підприємницької діяльності. Зважаючи на те, що

експортно-імпортні операції є пріоритетним важелем у зовнішньоекономічній діяльності підприємств, котрі здійснюють таку діяльність, виникає яскраво-виражена необхідність у їх дослідженні та прогнозуванні основних параметрів змін.

Саме етіологічна діагностика експортно-імпоротної діяльності може забезпечити підприємство, що здійснює зовнішньоекономічну діяльність необхідним інформаційним масивом, спрогнозувати та змодельувати можливі зміни у діяльності в майбутньому. Проте, у сучасній літературі практично відсутня інформація про проведення етіологічної діагностики експортно-імпоротної діяльності під-